

„Mindig bekapcsolt állapotban vagyok”

Beszélgetés Filip Tamással

Március 15. alkalmából Balog Zoltán miniszter idén is átadta a József Attila-díjakat. Mások mellett lapunk korábbi szerkesztője és állandó szerzője, Filip Tamás is részesült a rangos elismerésben. Ünnepi beszélgetésünk során erről is kérdeztük.



– *Milyen érzésekkel értesüdtél a díjról? Az örvendezésen túl készítettél bármiféle irodalmi számvetést?*

– Nem tartom magam türelmetlennek. Némileg pironkodva valom be, nagyjából egy évtizede érzem úgy, hogy létrehoztam egy erős szövegkorpuszt. Ebben a vélekedésemben jó néhány pályatársam, költők, szerkesztők is megerősítettek. Engem a díjak általában elkerülnek. Ha jól meggondolom, az elsőt, a Quasimodo-verseny elismerő oklevelét negyvenhárom évesen kaptam. Most őszintén örülök. Ami a számvetést illeti, csak egy dolgot említek: nyomtatott folyóiratban, heti- és napilapban mindmáig összesen 558 verset publikáltam.

– *Verseid magas számából is ki-világlik: nem tartozol a rettentően szűkszávú költők közé. „Könnyen” írsz?*

– Menet közben nem érzem, hogy sokat írok, inkább csak viszsza pillantva látszik, hogy egy-egy év körülbelül harminc verset szül. Aki ír, biztosan ismeri azt az érzést, hogy vannak időszakok, amikor szinte kegyelmi állapotban vagyunk, némi túlzással minden sikerül, egyik darab a másik után születik, aztán váratlanul jön egy aszályos időszak, és egyre görcsösebbé válik minden igyekezetünk. Régebben az ilyen fázisok megijesztettek, és attól tartottam, sosem találok vissza a rendes kerék-

vágásba, de a tapasztalataim meggyőztek, hogy az ilyen állapot sem teljesen meddő, mert az anyag olyankor is gyűlik, csak a rendezettséghez szükséges lelkiállapot várat magára. Remélem, nem tűnik nagyképűségnek, de szellemi értelemben szinte mindig bekapcsolt állapotban vagyok, és ebből következően megszámlálhatatlan verskezdeményem lapul a fiókomban. Ezek időnként bekopogtatnak, arra kényszerítve, hogy foglalkozzam velük, s ilyenkor általában „engedik”, hogy folytassam őket.

– *A Dokk.hu világhálós irodalmi kikötő felelős szerkesztőjeként milyennek látod a lírai utánpótlást?*

– A Dokk.hu 2000-ben alapított online költészeti portál, aminek hármas funkciója van. Először is egy folyamatosan bővülő kortárs versadatbázis. Emellett tehetőség gondozás céljából működtetett versműhelyként is szolgál, ahol a szövegeket a nyilvánosság előtt bírálják a szerkesztők. Harmadrészt közös publikációs felület, ahol jól megférnek egymás mellett a profik és az amatőrök. Szerkesztése annyiban tér el a folyóiratok világtól, hogy a szerző és a szerkesztő között többnyire párbeszéd alakul ki, olykor vita is, amit az olvasók nyomon követhetnek, sőt, ők maguk is beleszólhatnak. A Dokk tehát egy élő rendszer, és igazán megérdemelné, hogy egy

irodalomtörténész írjon róla egy komoly tanulmányt, akár monográfiát. A helyzet úgy hozta, hogy 2016-ban nyolc hónapig a főszerkesztője lehettem, de túlerőltetésem miatt távoztam a posztról. Néhány hónapos távollét után az új főszerkesztő felkért, hogy ismét vegyek részt a munkában. Amúgy őszintén mondom, nincs jobb érzés, mint rábukkanni egy új tehetségre. Persze ehhez nagyon sok kéziratot kell átrágnia magát az embernek, de szerintem ez mindig is így volt. Ami a mai fiatal költőket illeti, számomra úgy tűnik, hogy inkább egymásra, s kevésbé a nagy kortársakra és nagy elődökre figyelnek. Ez a költői hangok egyediségét illetően nem szerencsés: az összetéveszthetetlen hangért, ami egy költő védjegye lehet, érdemes megdolgozni, de ezt nem mindenki vállalja.

– *Idén ötvenhét éves leszel. Mi a víziód a hatvanöt esztendő s Filip Tamásról? Látod magad nyugdíjasként üldögelni a házad kertjében, Tolsztojt olvasva és „főállásban” verseket írva?*

– Szerencsésnek érzem magam, mert a testi bajok, nyavalyák, műtétek és hasonló dolgok eddig teljesen elkerültek. Kortársaim között ülve gyakran esik szó vérnyomásról, gyógyszerekről, izületekről. Olyankor kicsit zavarban vagyok, és nem gyöttröm őket azzal, hogy én inkább futni szoktam. Szellemi

értelemben sem érzem különösebben az idő múlását: a világ, az ország, a művészet, az emberek ugyanúgy érdekelnek, mint korábban, és elég sokat írok. Sokszor kicsúszik a számon, hogy jó lenne egy kis csendesség, béke, elmélyülés, de egyelőre inkább a sok tennivaló vesz körül. Én pedig határozott, olykor meg határozottan bizonytalan karcsapásokkal igyekszem végigúszni a távot. Minden bizonnal hatvanöt éves koromban fog véget érni a közjegyzői szolgálatom, tehát az ügyek és ügyfelek kikerülnek a mindennapjaimból. Remélem, az így felszabaduló energia versekké alakul. Tolsztoj jöhet minden mennyiségben, de a karosszék és a kert nyugalma számomra mindig veszélyes volt, mert olyankor általában észreveszem, hogy mit kellene csinálni, és az olvasás vagy írás öröme átvált fűnyírásba, gereblyezésbe, bokrok igazgatásába, locsolásba. Néha nagyon nehezen bírok magammal, az ellazulás képességét előrehaladott korom ellenére még csak tanulom.

– *Miként tudod összeegyeztetni a költészet öntörvényű szabadságát a közjegyzői munka fegyelmeivel, szabályozottságával?*

– Úgy érzem, ezek csak kívülről nézve állnak távol egymástól. A jogászi munka valóban összeszedettséget igényel, de ez a versírásban is nagyon fontos. Vagy éppen fordítva: a költészethez szükséges intuíció nagyon is segíthet egy ügy, egy ügyfél megértésében és a legjobb megoldás megtalálásában. Soha nem éreztem úgy,

hogy szakadék választaná el ezt a két területet. Ha lenne ilyen szakadék, akkor az pontosan bennem húzódná, és emiatt folyton valamiféle skizofrén állapotban kellene létezniem. Kosztolányi után azt mondhatom, én nem félig költő és félig közjegyző vagyok, hanem mindkettő egészen.

– *2015-ben látott napvilágot a Magyar Napló Kiadónál válogatott verseid testes gyűjteménye, Album címmel. Az elmúlt két évben változott-e a költői hangod? Merre tart most a költészeted?*

– Nagyon nehéz figyelni önmagunkat, hogy mennyiben változunk, és mennyiben maradunk azonosak önmagunkkal. Az idő oly kegyes, hogy minden nap nagyjából ugyanaz az arc pillant ránk a tükrökből, és a változást csak lassan vesszük észre. Ha visszapillantok a már megírt dolgaimra, azt érzékelem, hogy sokszor egy szigorú, kemény versbeszédet használok, ami akarva-akaratlanul távolságot tart a szerző és anyaga, illetve a szerző és az olvasó között. Ez mindenképpen hátrány a befogadásért vívott küzdelemben, hiszen az olvasó jobban szereti a közvetlen hangot. Anélkül, hogy erre tudatosan törekedtem volna, valamelyest átalakult a versformálásom, és némileg meglepődve veszem észre, hogy lágyabb, érzelmesebb lettem. Az alapkaraktert persze nem tudom, és nem is akarom feladni, de ez a változás szerintem bekövetkezett. Az *Album* óta összegyűlt egy terjedelmes kötetre való anyag, és reményeim szerint ez idén kötet formájában

megjelenik. Mivel az irodalomtól sosem állt távol a játék, magam is belefeledkeztem, és úgy döntöttem, az új kötet záró ciklusa egy Vincze Sándor nevű fiatal, különös sorsú és világú költő verseiből áll össze. Vincze az én sajátos, nálam fiatalabb és érzelmesebb alteregóm, akit úgymond még szerkesztőként fedeztem fel. Verseinek gondozását rám bízta, de még előlem is rejtőzködik. Időközben elérhetetlenné vált, mint aki tényleg sosem létezett, s ezért úgy döntöttem, bemutatom munkásságának javát.

– *Verseidre jellemző a narratíva, a novellisztikus tömörítés. Nem tervezel prózát írni?*

– Sokszor gondolok a prózaírásra, de ez egyelőre a vágy szintjén van. Elkezdtem írni egy regényt, de a laptop merevlemeze tönkrement, így a szöveg olyan, mintha mélyaltatásba került volna, nem tudok kapcsolatba kerülni vele. Furcsa szembenézni a ténnyel: versírás közben úgy érzem, bármit képes vagyok kitalálni, titokzatos történeteket mesélek el – viszont prózaírás során átállítódik az agyam, és csak megtörtént dolgokat vagyok képes leírni. Még egy név megváltoztatása is nehezemre esik, és ez nem feltétlenül szerencsés, hiszen sokan magukra ismerhetnek. Azzal biztatom magam, hogy egyszer eljön majd az idő, amikor összeáll a prózához szükséges kritikus tömeg, és csak le kell ülni, hogy megíródjon, aminek meg kell íródnia.

Zsille Gábor

A Magyar Napló szerkesztősége ezúton gratulál az idén József Attila-díjjal kitüntetett íróknak, költőknek és irodalomtudósoknak: Dr. Cs. Varga István irodalomtörténésznek, kritikusnak, szerkesztőnek; Csender Levente írónak; Dr. Filip Tamás költőnek; Jámborné Balog Tünde írónak; Kollár Árpád költőnek, műfordítóknak, irodalomszervezőnek; Lovas Ildikó írónak, műfordítóknak, kritikusnak, szerkesztőnek; Molnár Vilmos írónak, szerkesztőnek és Dr. Sipos Lajos irodalomtörténésznek, szerkesztőnek!